

Ameriški znanstveniki pre- tresajo razne probleme

Bakterije olivljene po eni milijardi let. Novost o tuberkuloznem bacilu. Kulturna evolucija. Ruska revolucija in paleontološki luč. Druge zanimivosti z zborovanja v Clevelandu

Cleveland, O. — Borno primitivno življenje je lahko suspendirano brez zraka in voseno šivi eno milijardo let. To je demonstriral profesor Charles B. Lipman med nji torej na zborovanju ameriških znanstvenikov v Clevelandu. Dr. Lipman je poročal, da je bil dokaz za to najden v predkambrijskih skalnih plastah, ki so stare nad eno milijardo let. Najdene so bile bakterije v kamnu in trdem premogu. Ko so jih vselej iz dolge ječe, so mislili, da so mrtve, toda bakterije so kmalu odšivale in se začele množiti kakor vse druge znane živalice te vrste.

Znanost ne pozna drugih oblik življenja, ki bi se obdržale v suspenziji tako silno dolgo dobo, je rekel dr. Lipman. Bakterije, ki so najniže forme življenja, normalno potrebujejo kisik, toda predkambrijske bakterije so se prilagodile obstanku brez zraka in niso poginile. Iz tega se lahko sklepa, da je dejal dr. Lipman, da kralj življenja v svojih najnižjih formah lahko potuje po vesmiru od planeta do planeta s prilepljenimi na se ohranilo.

Dr. Hornell Hart, profesor socialne ekonomije v Bryn Mawr College, je izjavil v svojem poročilu, da je biološka evolucija in kulturna evolucija v bistvu ena. Evolucijski proces, ki je produktivni bolj in bolj razvijen, občutljivi in močnejši živalice forme in vrste, producira tudi bolj in bolj samotane, senzitivne, efektivne in zadovoljujoče kulturne pripomočke. Te oni organizmi se ohranijo, ki se v dolgi dobi najbolj prilagode sebi in svojem environmentu; istotako se najdlje ohranijo oni elementi kulture, ki na splošno najbolj odgovarjajo idealom človeštva.

Dr. Hart je tudi obrazložil mentalno tehniko iznajdb. Tolmačil je, da iznajdbe, pa naj bo novo umetniško delo, stroj ali Einsteinova hipoteza, so kombinacija elementov, ki že eksistirajo v človeškem organizmu, naravnem okolju in kulturnem omrežju. Bistvo iznajdb ali nove ideje je le v kombinaciji starih in istih elementov. Nova kombinacija.

Profesor Lealie A. White z michiganske univerze je govoril o socialni evoluciji in za zgled je navajal rusko revolucijo, katero je nazval "člen v dolgi verigi socialne evolucije".

"Ruska revolucija je bila kulturna mutacija", je rekel. "Sedanjí sovjetski režim je le prehajajoča faza v socialnem razvoju. Ni realizacija neke ideje, ki se je morda slučajno porodila v možganih kakšnega ekscentričnega radikalca, niti ni eksperiment, pač pa je rezultat kulturnega in socialnega razvoja, ki je trajal stoletja kakor so sesalci proizvod dolgodobne organske evolucije."

Zanimive podatke o tuberkuloznem bacilu je podal dr. Robert J. Anderson, profesor kemije na univerzi Yale. Poročal je, da so v njegovem laboratoriju, kjer ne prenehajo izučevati učinkovitost zdravilo zoper jetko, odkrili dejstvo, da tuberkulozni bacil nima sterola (alkoholna sestavina), ki je navadno spojen s toliko v vseh živih stanicah. V človeških stanicah, ki jih napadajo tuberkulozni bacili, je dosti sterola in iz tega morda sledi, da bacil šivi od te snovi, ki je sam nima in valed tega oprane človeške stanice umrejo.

Na zborovanju je bila razstavljena fotografija, ki je bila posneta iz letala v vrzinskih višavah Južne Amerike in ki kaže 300

MacDONALD JE REŠIL KONFERENCO FIASKA

Izšli so verski kompromisi in Indija dobi samovlado, toda Anglija bo kontrolirala armado, zunanje zadeve in finance. — Davčna vojna v Burmi se razširja

London, 31. dec. — Premijer Ramsay MacDonald je večer takorekoč prišli hinduisti in muslimanske delegatke na indijski konferenci, ki so se dva meseca kavalirali radi verskih privilegijev, da so sklenili kompromis in konferenca je bila s tem rešena. Je jedro kompromisa je znano, da bodo hinduisti in muslimani imeli separatno in distinktno predstavništvo v projektirani centralni vladi Indije.

MacDonald je informiral indijske delegatke od okrogli mizi, da je Anglija pripravljena dati Indiji odgovorno vladno, katere sedež bo v Delhiju. Mesto sedanjega zakonodajnega sveta ni stranke v Indiji izberejo zakonodajno komisijo, ki bo nastavljala vse civilne oblasti. Indija dobi avtonomijo za vse svoje notranje zadeve, izvzemši armado in finance. Anglija obdrži kontrolo nad armado in zunanji zadevi, ki bo upravljala vse indijske denarne zadeve. To je torej nekaka srednja pot med dominijonom in starim statusom Indije.

Bombaj, Indija, 31. dec. — Davčna revolucija, ki je izbruhnila zadnji teden v Burmi, se razširja na provinco v Indiji. Cele vasi so se uprle plačevanju davkov in kmetje rajši ostavljajo svoje domove in zemljo ter odhajajo v gozdove, kakor da bi plačali en sam rupi. Taka je najnovejša forma pasivnega odpora, ki ga vodi Gandhijeva stranka nacionalistov. Krvavi spopadi v Burmi se nadaljujejo in več sto vstajev je že obelodano ubitih in ranjenih.

Anglijski uradniki bo poučevali v delavski šoli

New York. — H. N. Brallford, bivši urednik New Leaderja (London), bo predaval o Indiji, angleški delavski vladi in mednarodnih odnosih v New School for Social Research, ko se šola ponovno odpre 5. januarja. Harold J. Laak, član učiteljskega štaba londonske ekonomske šole, bo poučeval dijakke o britskih političnih institucijah.

Konstrukcija cest v Južni Karolin

Charleston, S. C. — Stavbinske firme, ki imajo pogodbe za gradnjo cest v državi Južne Karoline, ki bodo stali \$85,000,000, plačujejo neuklenim delavcem od deset do petnajst centov na uro. Vsič temu imajo podjetniki na tisoče delavcev na razpolago, ki so pripravljeni delati za vsako plačo.

Ustje pobijajo apele kongresnikom

St. Louis, Mo. — Unije v St. Louisu bombardirajo kongresnike z apeli, naj podpirajo predlogo, da se poštarni uslužbenec skrajša delovnik za štiri ure na teden. Generalni poštars Brown nasprotuje skrajšanju delovnika v imenu ekonomije in poštarnem departamentu.

Sporna zadeva med rudarji bo prišla pred sodnika

Springfield, Ill. — Obravnava glede spora med staro in reorganizirano unijo se bo vrhila 2. februarja pred sodnikom Harry Edwardsonom v Dixonu, Ill. Obravnava je bila prenehanja v drugi okraj na predaju Lovingtona in frakcije.

Rudarji apelirajo na Hooverja

Izgubili so svojo unijo in sedaj se ne morejo ustavljati znižanju mezd

Kirkville, Mo. — (FP) — Rudarji, ki so sestavljali pri Adair Coal Company, ker jim je bila znižana meza od \$5 na \$3.35 na dan, so poslali apel predsedniku Hooverju in gubernarju Caulfieldu, naj jim nudita moralno pomoč in da se uvede preiskava v situaciji.

Rudarstva unija, ki je bila pred leti jako močna, je bila razbita v tem premogovniškem distriktu radi aktivnosti Lewisovih agentov in rudarji so ostali brez zaščite.

Telegram, ki je bil poslan Hooverju in Caulfieldu, se glasi:

"V očiščeni sedanjemu kritičnemu položaju in obupni ekonomski situaciji v premogovniškem distriktu je Adair Coal Co. odredila mešno znižanje za več kot dolar na dan, kar pomeni pomamljanje za nas in naše družine."

"V imenu pravdnosti vas prosimo, da nam nudite moralno pomoč. Uvedite preiskavo, da se ustavi nadaljnja mešna znižanja. Prosimo vas, da storite to v imenu rudarjev in njihovih družin."

Komisija proti izboljšanju delavskih pogojev

Boston, Mass. — Državna industrijska komisija je ta dni izjavila, da ne bo priporočila nobene zakonodajne amnitijske izboljšanje razmer med tekstilnimi delavci v tej državi. Ob tej priliki je kritizirala zakon za 48 ur dela v tednu, ki se je izkazal za škodljivim tekstilni industriji. Komisija ugraja, da se s delavsko legistacijo podata toliko časa, da se stabilizirajo tekstilne industrije v južnih državah.

Billings ne bo vrnil na pomilostitev

Repress, Cal. — Warren K. Billings je šanikal vest, ki je bila objavljena v listu San Francisco Chronicle in se je glasila, da bo prošel za pomilostitev, ker je bil obsojen v dosmrtno ječo. Prošnja za pomilostitev bi pomenila priznanje, da sem kriv zločina, radi katerega sem bil obsojen, je dejal Billings. Kar on zahteva, je oprostitve, ne pomilostitev.

Zamoren piketirajo trgovine

Toledo, O. — Narodna asociacija za napredek zamorskega ljudstva poroča, da je piketiranje prodajalnic, ki nečejo upoštevati zamorskih delavcev, uspešno. Dosele sta še dve večji trgovini izjavili, da ne bosta diskriminirali črnecv glede uposlavitve. Uprisa se zdaj še nekje veržna kompanija, ki kažeja več gročerijskih trgovin v Toledu.

Zupan ne more rešiti vprašanja brezposelnosti

Boston, Mass. — Zupan Curley je apeliral na mestni svet, naj izdela načrt za odpravo brezposelnosti, ki naj pomeni nekaj več kot začasnno deljenje miloščine. Curley priznava, da je situacija obupna in da sam nima nobene praktičnega načrta za omejitve brezposelnosti.

Edina protestantska cerkev v Leningradu zaprta

Leningrad, 31. dec. — Lokalna sovjetska oblast je večer zaprla edino metodistično cerkev v Leningradu, ki so jo ustanovili ameriški protestantski misijonarji. Zaprta je bila radi tega, ker je negovala prepovedano nedeljsko šolo in je na božični dan priredila otrokom versko slavnost z drevescem.

Slana vrtilnica v Argentini

Buenos Aires, 31. dec. — V Tucumanu, Argentina, je bila danes 100 stopenj vročina in dve osebi sta umrli na solarni udar.

OBLAČILNA FIRMA JE UVEDLA PETDNEVNIK

Mezde bodo ostale po starem. Podjetje je organizirano

Kansas City, Kana. — (FP) — H. D. Lee Mercantile Co., ki izdeluje vrhne delavke hlače in ima velike tovarne v Kansas Cityju, South Bendu, Trentonu, Minneapolisu, San Franciscu in v drugih ameriških mestih, je naznanila, da bo s prvim februarjem prostovoljno uvedla petdnevnik brez znižanja mezd. Delavci bodo delali 40 ur na teden. Ta firma je stoprocentno organizirana, postopa pravično s svojimi delavci in ni imela še nikdar opraviti s stavko. Več tovarnarjev v Kansas Cityju je nameravalo uvesti mešne redukcije, toda akcija je oblačilne firme je to preprečila.

"Pričakujemo, da nam bo valed redukcije delovnih ur možno uposliti večje število delavcev", je pisala uprava družbe T. A. Riekeru, predsedniku United Garment Workers unije, "in se nadejamo, da bo naša akcija vpostavlja boljše odnose med delavci in delodajalci v oblačilni industriji v vseh krajih Amerike."

Medicinska šola kupuje prve vrste glavobol

Takoj prvi dan je prišlo 92 glavobolcev

Chicago. — Medicinska fakulteta ilinoiske državne univerze, ki se nahaja v Chicago, je zadnji tork odprla trg za glavobole, a ne za vsak glavobolček, temveč za glavobol posebne vrste, ki mu zdravniki pravijo migrena, po domače tisti stalni glavobol, ki kolje glavo na dvoje ali kakor pravijo Amerikanci "heck of a headache." S tem glavobolom vred mora seveda priti tudi oseba, ki nosi bolno glavo na svojem vratu in nastaniti se mora za tri mesece v bolnišnični medicinski šoli ter igrati vlogi morskega prašička, na katerem bodo zdravniški učenci delali svoje pokušnje in proučevali glavobol te vrste. Za to vlogo mu plačajo \$50 na mesec in dobi prsto stanovanje ter hrano. Ako se medtem iznebi svojega glavobola, bo toliko bolj naplačen.

Fakulteta je naznanila, da išče le pol ducata takih bolnikov, toda že prvi dan je prišlo 92 možkih in žensk. Vsi so se držali za glave in se ponujali za "morske prašičke." Vodstvo šole je bilo presenečeno in prvi dan niso vzeli nikogar. Menda bodo izbirali. Ker pa se boje še večjega navala mnogobrezposelnih delavcev in delavk ima težak glavobol od samih skrbi — so že v sredo zaprli vrata nadaljnjim kandidatom za "morske prašičke."

Slana v Floridi

Miami, Fla. — Slana, ki je naredila precej škodo na farmah in v sadovnjakih, je padla dve noči zaporedoma ta teden tja doli do jezera Okeechobee. Zadnje dni starega leta je bilo v topli Floridi — kakor v Kaliforniji zadnji teden — precej hladno.

Openšarsko podjetje bankrotiralo

Worcester, Mas. — R & P h Bros. Construction Co., ki se je pred trinajstimi meseci sprla s organiziranimi električarji in je potem obratovala s neunijskimi delavci, je bankrotirala.

Mehika si je izposodila 15 milijonov v Wall streets

Mexico City, 31. dec. — Nacionalna banka v New Yorku je posodila mehiški vladi petnajst milijonov dolarjev za stabiliziranje mehiške valute.

Milijoni izgubljeni v špekulacijah

Prizadeti so tudi delavci, ki so kupovali delnice

New York. — (FP) — To leto je prineslo mnogo razočaranj "priljubljenim delavcem", ki so pripravili delavcem, naj kupujejo delnice kompanij, pri katerih so upošani, da se tako odpravijo industrijska ala.

V prvih dvanajstih mesecih je 637 kompanij in korporacij naznanilo, da ne bodo izplačale dividend niti obresti na delnice in 297 firm je objavilo znižanje obresti na delnice. Te številke je objavila Standard Statistics Co. in sa delavci, ki so vložili denar v razne delnice ali imajo par sto dolarjev prihranjenih, je to poročilo zaničljivo.

V splošnem prevladuje mnenje, da so bondi in denar vložen v posojila na prve vikendje varni pred izgubo. Temu ni tako, kakor je razvidno iz poročila Standard Statistics kompanije. Kompanija je objavila listo 748 večjih bondnih izdaj, ki presega vrednost milijardo dolarjev, ki lastnikom ne prinašajo obresti, če prvih sedem let. Lastniki industrijskih bondov, med katerimi je veliko število delavcev, so v enem letu izgubili \$583,558,000.

Anta Whitney spot aretirana

Obtožena je kaljenja javnega miru, ker se je udeležila neke demonstracije

Oakland, Cal. — (FP) — Anta Whitney, znana komunistka, ki je še večkrat položila kavlja za impustiv radikalcev in zapora, je bila te dni aretirana na obtožbo kaljenja javnega miru ob priliki demonstracije brezposelnih delavcev in raspečavanja radikalnih tiakovin.

Tiskovine so opozarjale na položaj uslužbenecv cestne železnice v Oaklandu ter pozivale delavce na boj proti delodajalcem, ki znižujejo meze in uvažajo priganjstvo v svoje delavnice, ki je v glavnem odgovorno za veliko število nesreč. V letkih je bilo tudi omenjeno, da sovjetska vlada v prvi vrsti skrbi za zaščito delavskih življenj, zato so tam smrtne nesreče redke.

Miss Whitney je bila prošla spomlad obsojena na trideset dni zaporu, ker se je udeležila demonstracij brezposelnih delavcev.

Zupanski kandidatje v Chicagu

Chicago. — 31. december je bil zadnji dan za prijavo kandidatov za čikaškega župana. Prijavilo se je šest kandidatov. Republikanska stranka ima štiri kandidate — stari župan W. H. Thompson, Charles V. Barrett, sodnik John H. Lyle in Arthur F. Albert, alderman v 43. wardu — in primarne volitve 24. februarja odločijo, kdo ostane kandidat. Demokratska stranka ima samo enega kandidata, ki je Anton J. Cermak. Kandidat socialistične stranke pa je John M. Collins, član unije strojnikov in star veteran v delavskih bojih, ki je bil nominiran zadnje nedeljo na stranknem zboru v Workmen's Circle Hecju. Kedzie in Ogden ave. Clarence O. Senior, tajnik socialistične stranke, je kandidat za mestnega klerka, Hyman Schneid, unijski krojač, pa za mestnega blagajnika.

Pogrebniški prišel na pomoč brezposelnim

Los Angeles, Cal. — Brezposelni delavci v Los Angelesu so sedaj lahko brez skrbi, kajti neka pogrebniška firma objavlja v oglasih, da bo oskrbela brezplačen pogreb brezposelnim delavcem, ki umrjo v prihodnjem mesecu. Za mrtve brezposelne je torej preskrbljeno.

Uspesh mestne miškarne

Tarboro, N. C. — Mestna miškarne, ki je bila otvorjena pred enim letom, izkazuje finančni uspeh. Podpirajo jo farmarji in odjemalci, ki so bili prej izkoriščani po privatnih kompanijah, ki so v prvi vrsti gledale za svoje profite.

DAREŽLJIVOST AMERIŠKIH PLUTOKRATOV

Slavospevi o velikodušnosti ameriške plutokracije so navaden bluff, pravi Epstein

New York. — (FI) — "Upanje, objube in miloščina. To so tri stvari, s katerimi hočejo nasiliti milijone brezposelnih v Ameriki, in izmed teh treh je miloščina največji bluff in hinavščina."

Tako je izjavil A. Epstein, tajnik Ameriške asociacije za starostno zavarovanje in zagovornik socialnega zakonodajstva, ki naj zavzame mesto miloščine, s katero sedaj skušajo ublažiti ugodno življenje socialnega sistema. "Amerika je edina industrijska država na svetu", je dejal Epstein poročevalcu Federaliziranega tiska, "ki dopušča, da privatne blagostanje organizacije olajšujejo trpljenje revšem."

"V Ameriki se prav radi ponasamo s darežljivostjo. Koliko je resnice na tem? Sodi se, da je v New Yorku 800,000 brezposelnih delavcev in poročilo policije govori, da 55,000 družin živi v skrajni bedi. Ko je komitej za pobiranje brezposelnosti, katerega tvorijo večinoma bankirji in tovarnarji, prišel a nabiranjem prispevkov v pomoč brezposelnim, se je odavalo samo nekaj več kot dvesto posameznikov v New Yorku, izključivši zaposlene delavce, katere so obdavčili proti njihovi volji, da morajo odračunati plačo enega dneva na mesec v sklad z brezposelnostjo. V New Yorku je več kot stotisoč ljudi, ki prejamejo letno \$10,000 dohodkov in več. Le nemanen odstotek teh ljudi je na listi prispevalcev. Iz tega je razvidno, da so slavospevi o darežljivosti ameriške plutokracije bluff in hinavščina. Privatna miloščina bo morala biti odpravljena, ker ponikne tako dajalca kakor prejemnika, na njeno mesto bo pa moralo priti socialno zakonodajstvo."

"Gibanje za sprejetje legistacije starostne pokojnine napreduje. Pričakuje se, da bo najmanj 30,000 oseb delavnih pokojnin v državi New York s prvim januarjem, ko stopi zadevni zakon v veljavo. Povprečna pokojnina v mestu New York bo \$30 na mesec, v podebelških krajih pa \$26. Stroški vzdrževanja pokojninskega sklada za prihodnje leto so preračunani na osem milijonov dolarjev."

Epstein je prepričan, da bo gibanje za državno zavarovanje zoper brezposelnost napravilo velik korak v prihodnjih petih letih in da bodo vse večje industrijske države imele take zakone v doglednem času.

Kompanija skuša izstradati tekstilce

Newmarket, N. H. — "Podpisite 'yellow dog' pogodbo ali pa stradajte", se glasi ukaz Newmarket Textile Co. delavcem, ki so na stavki že pet mesecev in zahtevajo priznanje unije in višje meze. "Mi se ne podamo, dokler bo življenje v nas", je bil odgovor stavkarjev.

Stavbinske aktivnosti v Bostonu

Boston, Mass. — Uredniki stavbinskih unij poročajo, da se je brezposelnost med stavbinskimi delavci povečala za tri odstotke v mesecu novembru, gradbene aktivnosti pa zmanjšala za 37% v primeri s istim mesecem prejšnjega leta.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za 12 mesecev (vključno s poštnimi stroški) v Kanadi \$6.00, v ZDA \$5.00, v Evropi \$4.00, v Aziji \$3.00, v Afriki \$2.00, v Avstraliji \$1.00, v Japonski \$2.00, v Indiji \$1.00, v Srednji Ameriki \$1.00, v Južni Ameriki \$1.00, v Okeaniji \$1.00, v drugih delih sveta \$1.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year, Chicago and Europe \$4.00 per year, foreign countries \$3.00 per year.

Čena oglasa po dogovoru. — Skupaj se ne vračajo.

Advertising rates on agreement. — Manuscripts will not be returned.

Naslov na vsa pisma: PROSVETA

2557-59 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oglasu, na primer (Dec. 31-34), poleg vsega imena na naslovu pomeni, da vas je s tem svojim posrednikom posredoval. Posrednik je praviloma, da se vam list ne vrne.

Enodnevna plača

Governerjeva komisija v Illinoisu, ki "rešuje" krizo brezposelnosti, je razočarana. Komisija je aranžirala sklad prostovoljnih prispevkov za nasičevanje najbednejših med brezposelnimi. Sklad bi imel doseči v par tednih vsoto pet milijonov dolarjev — dosegel pa je tri milijone v šestih tednih.

Komisija zdaj pravi, da je nekaj narobe z usmiljenimi Samaritani med čikaškimi bogatimi. Na tisoče tveganj se ni oglašilo na pozive. Kar potuhtne so se in njihova prostovoljnost čepi pod mizo.

Kdo je pa dal tri milijone? Največ delavci, ki delajo! Če bi bili prispevki res prostovoljni, bi ne bilo še treh milijonov. Toda delavski prispevki so indirektno izsiljeni. Delodajalec so jasno dali razumeti svojim delavcem, da je bolje zaslužiti nekaj kot nič in plača enega dneva v mesecu, ki jo odstopijo v sklad za brezposelne, je zelo majhna izguba napram izgubi plače — vseh dni, ako bi morali ostati doma. Naj pogledajo na trume delavcev zunaj tovarne, ki iščejo dela! Tak migljaj v psihološkem momentu, pa naj bo še tako uljuden, mora biti učinkovit.

Yes, pet milijonov dolarjev bodo izstaničili z — enodnevnimi plačami delavcev. Razume se, da je sklad potreben in od nekod mora priti. Mestna občina ne da prebitnega centa, država ne da nič in zvezna blagajna je hermetično zapčena za take potrebe. Kdo bo torej dal? Kapitalistov ne more nihče prisiliti k njihovi prostovoljnosti, delavce pa lahko prisiliš. Enodnevna plača!

Ako bi čikaški kapitalisti dali svoj enodnevni dobiček, bi bilo pet milijonov dolarjev že zbranih in še nekaj bi ostalo v rezervi. In delavcem bi ne bilo treba trgati drobtin od svojih drobtin. Pa ne dajo. Kdo jih prisili k temu? Nihče. Delavce pa je lahko prisiliti. Pa dajajo.

To je razlika. Neumni socialisti pravijo tej razliki razredna razlika. Pa kaj bodo socialisti, ki so neumni! —

Skrb v oblakih

Dr. George W. Crile je na zboru znanstvenikov v Clevelandu razstavil žive stanice, ki jih je sam produciral iz mešanice steriliziranih snovi v razgreti kemikalni soluciji. Kako je to naredil in kako važnosti je ta korak za napredek znanosti, to je stvar znanstvenikov, da jo preiščejo in izrečejo svojo sodbo. Ako se dožene, da je dr. Crile res dosegel, česar se ni dosegel nihče pred njim, da je namreč na umeten način naredil življenje, je to nedvomno velikanški trijumf človeškega razuma.

So pa ljudje, ki jih je takoj prva vest o tem dogodku zaskrbeli. To je znamenje, da imajo slabo vest. Ti ljudje imajo slečarje noge na trdnih tleh, toda z glavo radi silijo nekam v oblake. V svojih mislih so zelo na visokem in s svojih megleh višav gledajo z nekim oholim prezirom na svet pri svojih nogah ter imajo vse druge ljudi, ki ne poletajo za njimi, za prilike, ki "ni ne vedo". To je stara bolezen, ki je navadno neozdravljiva.

Ti ljudje so se brž oglašili: "Znanost lahko ustvari umetno življenje. Toda kako more ustvariti misel? Kakšna sintetična ureditev molekulov in atomov more producirati domišljijo velikega pesnika? Življenje samo ni nič. (Nič?) Važna stvar je tisto, ki obstoji ločeno od materije in brez oblike, teže in prostornosti — človeška duša. To ne bo nihče naredil umetno z nobeno kombinacijo atomov. Vsa znanost na svetu ne more ustvariti čustva ljubezni."

Življenje samo ni torej nič in najvažnejše je tisto, za kar ni nobenega znanstvenega dokaza! Neke duše res ne bo nihče naredil kakor ne bo nihče naredil tistega nekega, ki je na znotraj volit, na zunaj pa ga nič ni! Jasno pa je, da miselni proces in čustvo ljubezni ne obstojita nikjer ločeno od žive materije. Če ni možganske materije, ni misli; če ni živčevja in kemičnih hormonov v žlezah, ni čustev. Ampak za visoke glave so to čudne, prečudne reči. Eno pa je gotovo: v visokih glavah, ki "vse vedo", je zavladala mučna skrb.

Katoliški škof v Italiji je blagoslovil novo križarsko "Gorizijo" v bošničnem tednu. To je storil radi tega, ker križarka prinese "mir vsem ljudem" v asociaciji fašistične Italije...

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

O drugi konferenci J. B. F.

Imperial, Pa. — Pazio sem prečital zapisnik druge konference JBF in članek našega urednika o problemih naših organizacij. Jaz se strinjam skoraj z vsemi predlogi, le par jih izvajam, ker se mi ne vidijo posebno koristne. Sicer so koristne tudi tiste predloge, samo jaz bi priporočil, da bi se izvedle na drug način. Pregovor je, da imajo vsake oči svojega slikarja, tako je tudi v takih ozirih.

Združjenje organizacij bi res bilo nekaj zelo dobrega in važnega, posebno za našo mladino, da jo zamoremo pridobiti v našo sredino. V prvi vrsti pa moramo vsako najmanjšo stvar stokrat dobro premisliti, če je naše vodstvo pravo in izpodbujno. Premislimo v prvi vrsti, da smo očetje in matere naše mladine, da vrhimo tudi očetovski in materinski delo za svoje otroke. Dobro bi bilo, da bi naše velike organizacije, zgrajene s trudom, prišle v roke naših otrok in ne tujcem, da bi se oni od njih ne okoričali.

Ker smo pa pričeli z delom in se pripravljamo delovati skupno, bo vse to preprečeno. Pomislimo, kakšno vsoto denarja bi stalo, če bi se slučajno hotela naša mladina organizirati med seboj in postaviti nekaj sličnega, kakor so razne jugoslovanske organizacije, društva, jednote itd. Vsak mladenič, naj bo tega ali onega društva, naj pomisli, da imamo mi že vse v rokah, kakor dvorane, jednote in vse drugo potrebno za poslovanje.

Kar je nas starejših članov, se zavedamo, da bomo morali zapustiti svet, življenje in organizacije svojim otrokom in mlajšim rojakom v poslovanje in imetje. Valed omenjenih razlogov je dolžnost vsakega mlajšega rojaka in otroka, da deluje z nami vestno in vzpodbujno, da se nam vsi zaželeni cilji tudi uresničijo.

Mnogo je še mladine med nami, pa naj bo te ali one narodnosti, ki se nima pojma o nobeni taki organizaciji. Zakaj? Zato, ker so še mladi in nimajo še nobene skušnje o življenjskih problemih. Kar so jih starši naučili o delavskih razmerah in življenjskih problemih, toliko znajo. Naučili so starši mladino, da se je pričela zanimati vsaka skupina za svojo organizacijo. Vsakega mladeniča in dekleta je torej dolžnost, da se tega tudi zaveda.

Pri gradnji raznih organizacij je bil glavni pogoj, da se razumejo je pravila. Valed tega so se ustanovljale organizacije le bolj medsebojno v svojih jezikih, da je vsak novi naseljenec razumel kam da spada, kaj ima izvrševati in kako delovati. Danes je pa Amerika omejila naseljevanje in je cela stvar navidezno prišla kakor v zastoj, kar pa ni resnično. Cela stvar leži na ramenih naše mladine. Gotovo se bo ona — pa naj bo te ali one organizacije — pričela resno zanimati za celo stvar, čim dalje tem težeje.

Kakor so se narodnosti združile v starem kraju in sestavile eno veliko državo, tako se je treba združiti tudi tukaj. Delujmo torej na to, da se združimo v močno organizacijo, ker le v sloji je moč. Pomislimo kako je bila sestavljena stara Avstrija, iz kolikšnih narodnosti, ki je imela vsaka svoj jezik. Vse je šlo v redbu do preobrata. Sedaj, ko je narod izprevidel in se izobrazil in dobil pomoč za seboj, se je pa cela stvar preobrnila in nas zvezal skupaj v eno močno telo. Slediti moramo tudi mi njim in izvršiti na isti način z našimi organizacijami.

Ker ima naša mladina dobro pomoč za seboj, bo nji veliko lažje orati kakor našim prednikom v Združenih državah. Kar se tiče raznih priredb društev in drugih zabav, naj bi naša mladina upoštevala v prvi vrsti priredbe svojih organizacij. Vsak naj bi gledal, da bi pridobil v organizacijo še drugega rojaka, kateremu je še stvar v temi. S pravilnim poslovanjem in delovanjem se bo dalo mnogo do- sedi. Naj na celi črti postanemo pravi sobratje.

Privaditi se bomo morali novim razmeram, ki so nastale ne samo v Združenih državah, ampak na celim svetu. Depresija se bo popravila saj deloma, kadar se bo tudi po drugih državah. Nikdar pa ne pridemo več na ono staro stopnjo, kot je bila pred leti. Iz teh razlogov moramo tudi dobro premisliti, kaj naj storimo, da si olajšamo položaj.

Jaz se popolnoma strinjam z medsebojno ustanovo glede nadzorstva novih prosilcev in bolnikov. Skupnemu nadzorstvu bi bilo omogočeno nadzorovati bolj natančno kakor posameznim društvom. Seveda cela stvar se bi morala vršiti nepristransko, da bi se ne godila krivica. Član, kadar je upravičen dobiti podporo, naj jo dobi, ker zato plača assessment. Ako je pa človek nezaželen, naj se ga ne sprejme v jednoto že kot prosilca. Paziti je treba posebno na simulantne, ker to ni nikaka igra. — F. Lukancich. (Dalje prihodnjak.)

O tem in onem

Bridgeport, O. — Kaj naj bi poročal o delavskih razmerah, ker je vedno slabše? Sedmo doma in čakamo boljših časov. Saj pridejo, ker je mr. Hoover rekel, če bo izvoljen, da bo prosperiteta. In je tudi, ampak za koga, o tem le razmišljajmo, saj imamo dosti časa za to.

Pred kratkem je bilo v Prosveti poročano, da se je reorganiziral subdistrikt 5 UMWA pod okriljem Alex Howata. Je vse res kot je bilo pisano, samo pomota je bila ta, da sestanek delegatov se je vršil v St. Clairville in ne v Martins Ferry, kot je bilo poročano. V veliko veselje promogajev v tej okolici, je kampanja zelo živahna in odprta. Velika večina simpatizira z reorganizirano unijo. Seveda bo še treba dela, vendar ledina je prebita.

Zadnje čase imamo podeželjski revni aljoji oči precej uprte v Chicago. Zakaj? To veste, da nas je stavka uničila, zraven tega že 4 leta kmalu, odkar smo akoraj večina brez dela. In tam v Chicagu bo Miklavž tako dober, da bodo povsod "talali" — federacija, posamezniki, firme, cvetličarne, odborov vse polno. Škoda, ker smo tako daleč od vas, da bi bili kaj deležni. Pri vsem tem pa pravimo: le naj "talajo", le naj se kavajajo, bodo saj Cleveland "bitali".

Vendar poznamo mnogo ljudi, katerim je pomoč ubogim ali poraš SNPJ deveta briga. Ako bi jim bila, bi šli v tamkajšnje federacije SNPJ in skupno bratstvo drug drugemu pomagali. No, mi ne gremo, ne "lafkamo" tega in tega zato, ker je socialist in ne vem kaj še vse. Vidite deželani, to je slika slavnege Chicaga, kjer bi imeli nas, ki smo bolj hribovski, kaj naučiti. In mar naj vzamemo njih smer? Ne in nikdar ne. Pogledajmo, kaj je storila federacija zapadne Penne, ki naj bo naš vzgled. In Clevelandka federacija — koliko je nam pomagala v zadnji stavki in še vedno vrši eno kot drugo delo, ki je v ponos SNPJ.

Naša federacija ima tudi aličen program, samo še mlada je. Dne 25. januarja bo na svoji seji ukrenila vse najboljše v prid njenemu članstvu in SNPJ, posebno se bo poglobila za organiziranje mladine. Ostala tujakinja društva: pridružite se ji in pošljite zastopnike na omenjeno sejo, ki se vrši v Društveni dvorani v Bridgeportu (Boydsville). Začetek ob 2. uri popoldne. Na programu ima tudi veliko priredbo na pustno soboto 14. feb. v prid bednim članom SNPJ v tej okolici. Program bo še objavljen. Vrši se v Društveni dvorani v Bridgeportu. To delamo v prid SNPJ taki, ki smo bolj malo študirani, in delamo roko v roki. Stari hribovci se bomo ob tej priliki zopet kaj po bratstvo pomenili, kako bi napravili kaj več koristnega v prid SNPJ in nas samih.

Kot star agitator (ne ravno za Prosveto, ker teh je dosti, samo ko bi prilike porabili) vprašam, koliko so koristni odprti listi? Naj gre kdo agitirati in bo videl, da pri ljudstvu ne dobe odobravanja. Zaradi tega Prosveta večkrat izgubi naročnika.

In kdo je kriv temu? Mi, ki se pripravimo v nji! Pravi kdo: Te bom pa v "cajtnge" dal! Bolje bi naredil, ko bi cajtnge dal na glavo pa na nje zapisal moje ali katerega drugega ime in z glavo na sredi časopisa naredil luknjo. Ko bi imel časopis okoli vrstu, bi mene in sebe imel v cajtnge, in ves prepri bi bil poravnal. Nekaj je bo moralo tudi storiti, da osebnosti izginejo iz lista, ako hočemo Prosveto obdržati tam kot bi morala biti. Le stvarne kritike so na mestu.

Ker smo pa že tako daleč, tudi jaz kaj kritiziram in ni dolgo, ko sem imel kritiko proti društvu SNPJ, ki je pomagalo do zgradbe nove Vidove cerkve. In "kontra" je bila v "Enakopravnosti". Ker nisem njen naročnik in ne član zveze, katere je "E." glasilo, zato mi ni odgovor znan. Silil sem, da je bil v "E." 4. dec. In ker je bila moja kritika v Prosveti, bi moral biti tudi odgovor "Napredne Slovenke" v njej, saj menda sva oba člana in naročnika Prosvete?

Na republikanske liste in odgovore v njih se ne oziram, če ravno sem bil včasih zagovornik "E.", ker je bila delavska. In danes, čigava je? Toliko o tem, da smo na jasnem. Preponosim sem na Prosveto in Proletarca, da bi odgovarjal v "E." Ker tam bi meni tudi ne priobčili. Tam imajo samo "ongavi" prednost. "E." nima tu nobenega naročnika, izgubila je svojo popularnost posebno od takrat, ko so imeli boje s sobor. Gardnom. Mi promogajji predobro poznamo sobor. Gardna in njegov značaj in imamo vse zaupanje vanj. Ko bi bilo kaj več Gardnov, bi mi ne bili tam kot smo danes. Še danes bi imeli UMWA. Tako bomo morali pa zopet biti trde boje, ako jo hočemo zopet imeti. Pa brez samere, katerih se tiče. Nimam navade kritizirati, ampak delavska zavest me k temu sil. Za to leto je to moja zadnja kritika in želim, da bi nobene ne pisal v letu 1931.

Zelim vsem federacijam in posameznim društvom SNPJ veliko uspeha v letu 1931, vam v Chicagu pa priporočam, da bi nam dali boljše zglede za prihodnje leto: Kajti ako ne dobimo od vas, ki imate tam sedež SNPJ, odkod naj pričakujemo? Gl. uradu in vsemu članstvu SNPJ, srečno novo leto. — Joseph Snoy.

S pota

Chisholm, Minn. — Laneko leto sem poročal o sestri Ani Zgonc, ki se je zdravila ob jezeru pri Ely, Minn., ter da je bil prišel zvečer medved vasovat in je cmokal pod oknom gozdne kočice. Ko sem sedaj zopet povprašal po nji, so mi povedali, da je že v večnosti.

Nedavno se je bila poročila s svojim izvoljencem, s katerim sta se odpeljala v tople Arizona z namenom, da tam prej odravi. A namesto zboljšanja, je prišla prerana smrt. Njeno truplo je bilo pripeljano na Ely, kjer ji je društvo št. 108 priredilo lep pogreb. Po poroki se je pisala Volgomot. Rodbini Zgonc sožalje.

Matija Pogorelec.

Nekaj vprašanj

Milwaukee, Wis. — 1930 let je minilo, odkar se je rodil Jezus, tako zavani izveličar in odrešenik. Zakaj so ga tako imenovali je najbolj ostala tajnost pri tačasnih vladarjih, velikih duhovnih in farizejih. Rodila ga je mlada in lepa Mary, in mati je postala od svetega duha. Oče je bil neki Jože, po pokliki tesar. Torej, dragi čitatelji, ali se ne čita iz teh besed jasno kot solčni dan, da tiči v nji velika in zavajalna laž?

Mary je postala mati "od svetega duha" in Jože je bil pa oče... Kako je to moglo biti, da je Jože prevzel očetovstvo, če on ni bil oče? Zakaj pa ni hotel oče postati svetu duhu, od katerega je Mary postala mati? Jaz bi mišlil, da zato, ker svetega duha nikjer ni bilo in ga tudi danes ni. Najbrž so ta krik naredili zato, da so nevedno in pobožno ljudstvo pritiščili k tiam še bolj kot je bilo. Ali pa je bilo pravzaprav ljudstvo tako nepošteno in pregrešno, da mu je bilo treba odrešenika.

Dete se je rodilo ob prelomu letnega časa, zato je bilo še bolj pomembno, da so ga proglasili za odrešenika celega sveta. Mary je postala mati "od svetega duha", ki je vsa ga močeno, a nji hoteli toliko pomagati, da bi ji

prekrbel za porod hišno sobo in dobro posteljo. Pustil jo je v najhujšem njeni usodi, in še celo pustil je, da so jo preganjali in preganili iz Betlehema, kjer se je bila morala sirota zateči v hlev, da je porodila dete v jaslih na mizli slami. Iz tega se jasno vidi, da ni vse skupaj nič drugega kakor velika izmišljotina, da je postalo to novorojeno dete odrešenik.

Kljub temu ponavljajo ceremonije že dolgo dobo let. Ljudstvo postavlja božična drevesa, jih okinja s barvnimi električnimi predmeti. Zvonovi zvonijo o polnoči in ljudje hite v velikih trumah in v temni noči v cerkve, da molijo v počast novorojenemu detetu. Ljudje pošiljajo darila, voščijo drug drugemu srečne in vesele božične praznike, vse v čast odrešeniku, ki ga pa nikjer ni. — Joseph Ule.

Odrešenik je v ljudstvu

Kraya, Pa. — Leto 1930 je zakonito. Račun naših dohodkov nam ne bo delal preglavic. Lahko ga bo sestavili. So same niče, vsaj v mnogih slučajih. Kdor pa je hotel zasledovati bedni delavski položaj, je pridobil precej na razumu.

Za naše gospodarje bo račun vsekakor drugačen. Vlečejo dividende kljub veliki gospodarski krizi, in soditi po poročilih, bodo delničarji velikih korporacij dobili večje dividende kot kdaj prej v zgodovini. Mi smo eno leto starejši, kar so naše dividende; lenuhi, za katere mi garamo, pa brezkrbno živijo v razkošju leto za letom in gromadijo njihove prepolne malhe.

Vsako leto se rodi odrešenik, ampak ne za maso. Za topo, brezbržno maso ni odrešenika. Ta je v ljudstvu samem. Kadar bo hotelo in pričelo rabiti razum, takrat bo prišel odrešenik. Kadar se bo ljudstvo otrelo misticizma, hinavstva in malikovanja, šele takrat sme pričakovati lepših dni. Takrat bo odrešenik rojen tudi za nas, za milijonske mase tlačnih. Le kadar se bo delavstvo zavedlo, da je stvarnik vseh dobrin in jih zahtevalo zase, šele takrat bo rojen odrešenik.

Zato je potrebno, da se ljudstvo najprvo otrese bajk o posmrtnem življenju, o življenju "na onem svetu". To je največja okla napredka, vse drugo je manj važno. Dokler bo ljudstvo pripravljeno hlapčevati in garati zato, da bo po smrti imelo boljše in lepše življenje "na vse večne čase", ni pričakovati boljših razmer na tem svetu. Bič izkoriščanja in poneumnjevanja bo še padal po naših plečih.

V zadnjem dopisu se mi je vrnila pomota. Louis Vozel je bil rojen v Pennsylvaniji in ne v Južni Ameriki, in glede datuma njegove svatbe bi se moralo glasiati 15.—16. nov. in ne 19. Pri zadete prosim naj mi oprostite.

Henrik Pečarič.

Od zastopnika

Claridge, Pa. — Zadnjič sem poročal iz prijazne naselbine Hermine, kamor sem bil prišel 20. dec. — Bil sem tam dva dni in v agitacijskem oziru napravil še dosti dober uspeh. Dva dni pozneje sem se odpravil pa na Claridge in se najprvo ustavil pri gospe Praznik, ki mi je takoj začela pripovedovati o veliki nearedi, ki je 20. dec. zadela družino Kastelic. Njihov 19letni sin in neki Italijan sta poskušala, kdo ima več gasolina in se zapodila s avti drug v drugega. Rezultat je bil, da je bil Kastelic sin na mestu ubit, Italijan pa težko ranjen. (O enaki nearedi sem poročal pred enim letom.)

Pogreb se je vršil na narodno pokopališče, kjer počiva še mnogo mojih prijateljev in znancev. Družini moje sožalje. Ob tej priliki sem obiskal tudi grob pokojnega A. Reharja, ki je umrl pred nekaj leti. Svoj čas je imel v Prosveti daljši zgodovinski spis o teti naselbini in o svojem romanju po svetu.

Anton Zidanek.

LISTNICA UREDNIŠTVA

La Salle, Ill., M. V.: — Dotik na pojma, kolikor je nam znano, sta prešla že v vsakdanjo rabo tako, da nista več smatrana resnim; označujeta katerokoli skupino priseljenec, ki se drže svojih šeg in običajev ter občejevo v svojem jeziku.

Knjige in revije

Prosveta je prejela sledeče nove knjige:

Knjige Cankarjeve družbe:

1) *Koledar Cankarjeve družbe* za navadno leto 1931. Uredil Talpa. — V knjigi je lepo število povesti, pesmi, črtic, razprav in slik. Brez malega vsi slovenski delavski literati so zastopani. Ameriko zastopata Ivan Molek z novelico "Ob štirih zjutraj" in Frank Zajc s člankom "Ameriški Slovenci včeraj, danes in jutri." Koledar je veliko boljji po vsebini kot je bil lani.

2) *Ljudje s ceste*. Spisal Jože Kranjc. Povest.

3) *Komur ni dana tvečava...* Spisal F. C. Weiskopf. Prevedel Pavel Zorec.

4) *Poslednji dnevi življenja*. Po drugem delu Flammarionove povesti "Konec sveta". Narisal Angelo Cerkevnik. Ilustrirano.

Vse štiri knjige so mehko vezane in imajo izvirne naslovne risbe. Cena za vse štiri knjige za Ameriko je \$1.10 a poštino vred. Naročajo se pri Proletarcu, 3639 W. 26 St., Chicago, Ill.

Italijani na Primorju. Dr. Rubi. Izdaje Jugoslovenskog biroja za informacijo inostranstva. Split. — Mehko vezana knjiga na 58 straneh, ki vsebuje vsestranske podatke o italijanskem življu v Dalmaciji kot odgovor na italijansko propagando.

Snaga. Ilustrovani radniški list za kulturo i sport. Sarajevo. — Decemberska številka te revije je kot običajno polna leposlovnega, podučnega in sportnega gradiva.

Velik zaklad v Pompejih

V razvalinah mesta Pompeji, ki ga je bila pred 1800 leti zasula lava iz ognjenika Vezuva, so našli nedavno bogat zaklad, ki je vzbudil veliko zanimanje po vsem svetu ne samo zaradi svoje denarne, ampak tudi zaradi svoje umetniške vrednosti in italijanski vladi ponujajo Amerikanci velikanse vsote za najdene dragocenosti. Italijanska vlada je odredila, naj se posamezni kosi zaklada pač fotografirajo, slik pa naj še ne objavijo. Ko bodo pa vsi kosi zaklada popisani, bodo prinesli ves zaklad v muzej v Neapelj, kjer si ga bo vsak lahko ogledal.

Zaklad so našli čisto nepričakovano v neki hiši, ki so jo pri prejšnjih razkopavanjih in odkopavanjih kar prezrili, češ da je brezpomembna. Pred nekaj leti pa se je začel za to stavbo zanimati ravnatelj Majuri, ker so tam našli krasen kip boga Apolona. V hiši so nadalje našli na krasno vežo, ki je bila vsa okrašena z najlepšimi umetninami. To je bil dokaz, da je bil gospodar hiše jako bogat podpornik umetnikov in zato so kopali naprej. Pri nadaljnjem kopanju so našli na rovi, ki je vodil v klet, ki ga pa lava ni čisto zasula, in v enem kotu kleti so našli zaborj z zakladom. V zaborju je največ zlataga namiznega orodja, ki je vse umetniško izdelano in ravno v tem je velika vrednost zaklada.

V ulici Abundantia v Pompejih so izkopali nedaleč od mesta, kjer so našli pred nedavnim dragocen Apolonov kip, akrino, okoli katere je ležalo vse polno srebrnih, zlatih in draguljastih predmetov. Ze sama teža teh dragocenosti je tako velika, da presega vse doslej najdene zaklade iz starega veka. Med raznimi predmeti omenjajo poročila zlate zaplestnice, z dragulji posute uhane, ogrlice, zlatnike in srebrnjake iz različnih dob rimske države, zlato kuhinjsko posodje, steklenice za dišave in tako dalje.

Na grškem hribu Larisi (sedaj Kastru) je holandski profesor Vollgraf s svojimi asistenti odkril največji staroveški teater, ki je meril v premeru 139 m in je imel prostora za 20,000 oseb. V tem teatru, ki so ga ikali že dolgo časa, so se vršile predstave celih tisoč let. Pod rimskim cesarjem Hadrijanom je gledališče pogorelo, a ga je imperator dal na novo zgraditi. Ob gledališču so našli tudi dragocene mozaike.

Začetki lesoreza

Najstarejši lesorezi so nam ohranjeni iz začetka 15. stoletja. Takrat je bila umetnost, rezati slike v les, prava ljudska umetnost. Izdelovali pa so takrat večinoma le slike verskega značaja. Od kraja so se pečali s to umetnostjo večinoma menihi, pozneje pa so se začeli z njo baviti tudi posvetni ljudje. Visoka gospoda tedanjega časa si je dajala prav rada rezati v les svoje monograme, grbe, igralne karte in podobne malenkosti, cerkev pa je to umetnost zelo podpirala, ker je smatrala podobne verske vsebine za zelo dobro sredstvo za širjenje verskega duha med ljudmi. Posebno priljubljena so bila noveletna voščila. Lesoreze so tudi barvali in sicer spočetja z roko. Prvi barvani lesorezi izvirajo iz 16. stoletja. Izdelal pa jih je Hans Burkmaier, ki jih je prvi tiskal s pomočjo več plošč. Veliki slikar Dürer pa sam ni rezal svojih slik v les, ampak je imel pomočnika, čegar delo je on samo nadzoroval.

Strašne številke

Po podatkih nekega indskega zdravnika v "Indian Review" je v prvem četrtletju 19. stoletja v Indiji petkrat razsajala lakota, ki je pobrala en milijon ljudi. V drugem četrtletju stoletja je bila lakota samo dvakrat in je zahtevala 40,000 človeških žrtev. V tretjem četrtletju je lakota nastopila šestkrat. Od stradanja je umrlo 5 milijonov ljudi. V zadnjem četrtletju pa je lakota obiskala deželo osemnajstkrat in ugonobila 15 do 25 milijonov človeških življenj.

Federacija urgira čiščenje reke
Chicago. — Čiknška delavska federacija je sprejela resolucijo, da državna legislatura apropiira denarni sklad za čiščenje reke Desplaines, ki kviri pogled na drugače lepo pokrajino. Resolucija je važna tudi radi tega, ker bo več sto delavcev dobilo priliko do dela, če bo legislatura določila sklad, da se z delom prične.

Ana P. Kravac

BEGUNČEK MIRKO

Povest iz vojnih dni

I.

Ob beli cesti na Goriškem je stala sredi lepo obdelanega vrta lična, bela hišica.

Na enem koncu vrta so bila v ravnih vrstah vsajena mlada sadna drevesa, poleg vrta pa je šumel potok, v katerem so se ogledovale zelene vrbe. Čez potok je bila postavljena lesena brv, po kateri se je prišlo z vrta na srednje veliko njivo in majhen travnik ob desnem bregu potoka.

Ta mala prijazna domačija je bil dom osemletnega, modrokega in kodrolasga Mirka. Možina, Mirkov ata, je delal v mestnem skladišču, njegova mama in stara mati pa sta gojili zelenjavo in jo nosili na trg.

Mali Mirko je bil priden in poslušen deček, zato so ga njegovi starši in stara mati zelo ljubil. Njegova otroška leta so mu hoteli napraviti kolikor mogoče prijetna in lepa.

Stara mati mu je pripelala šestokrat igrače in kosače iz mesta, mama je skrbel, da je bil vedno čisto oblečen; ata pa mu je naredil zmajr tako novo igračo. Večkrat mu je tudi prinesel lepih knjig iz mestne knjižnice, iz katerih mu je potem čital mične, bajke in povestice, katere je še stara mati rada poslušala. Tudi v cirkus ga je peljal ata in na semenj ga je včasih vzel s seboj. V šoli je bil Mirko priden. Učitelj ga je rad imel, pa tudi součenci mu niso bili sovražni. Radi so prihli k njemu povsot, da so se lahko zabavali z njegovimi vsakovrstnimi igračkami.

Po deževju so zajezili potok in brodarili po njem s malim čolnom, katerega je Mirko naredil njegov ata. Mirkov pes Jugo jim je moral storiti marsikatero uslugo: nositi palice ali druge predmete na drugo stran potoka, lepo sedeti na zadnjih nogah njim v zabavo ali pa je moral celo pustiti, da so ga vpregli v Mirkov voziček.

Zelo radi so imeli tudi črnega kosa, katerega je Mirko podaril njegov stric, ko je šel v Ameriko. Ker je znal Mirkov stric zelo lepo živigati, je naučil tudi svojega kosa več lepih popevk. Ni čuda, če je bil Mirko na svojega učnega kosa zelo ponosen; nobenemu ni pustil, da bi šel približno kletke, le iz gotove razdalje so lahko njegovi tovariši poslušali kosovo lepo petje.

Mirkov ata je v prostih urah gojil sadni vrt in pri tem delu so ga Mirko in njegovi tovariši radi opazovali. Mirko se je tudi naučil sam cepiti mlada drevesca. Ata mu je odkazal kos vrta, kjer je lahko sadil in gojil sadna drevesa. In joj, to je bilo veselje, ko je opazil, da zeleni kak cepič na njegovih drevescih! Vse svoje tovariše je privedel na vrt in jim s neinalim ponosom kazal uspehe svojega umnega sadjarstva.

Največ veselja pa so imeli skupaj ob šolskih počitnicah. Hodili so se kopat, lovili so ribe in čestokrat so se podali vrh visokega hriba, odkoder se je lepo videlo Jadransko morje.

Ob nedeljskih popoldnevih so šli včasih s Mirkovim očetom gledat glasno umešo Sočo ali pa so hodili z njim do prijaznega goriškega mesta, kjer jim je pokazal mnogo zanimivosti, od katerih so se jim najbolj dopadli prekrasni vrtovi, polni najpestrejših rož in tropidnih ter drugih lepih dreves.

Mirko je tudi večkrat pomagal stari materi nesti zelenjavo v mesto, zajemal je vodo iz potoka za zalivanje vrta in krmlil je kravico Sivko, kadar sta bili stara mati in mama daj časa na trgu.

Hitro so minevali dnevi, Mirko je raste,

v šoli se je čedalje bolj pridno učil in učitelj je resno svetoval Možinovim, naj dajo nadarjenega dečka v višje šole.

Ker je Mirkov ata kot skladiščni delavec moral čisto trdo in naporno delati in to za majhno plačo — saj vse kar so imeli je bilo pridobljeno s trdom in znojem — zato je sklenil, da pristrada, če je mogoče, še toliko, da Mirku oskrbi bolj in lažje življenje kot ga je imel sam.

Mirko je bil zelo vesel očetove odločitve, komaj je čakal, da pojde študirat.

Sicer mu je bilo težko, če je pomislil, da bo že za dobro leto zapustil svoje tovarše, lepega črnega kosa, svojega zvestega Jugo in lepo rastčo njegova sadna drevesca. Toda tolažil se je s tem, da bo lahko večkrat prišel domov, ker ni bilo posebno daleč do mesta. On bi bil najraje hodil vsak dan domov, toda oče se je dogovoril s svojim prijateljem v mestu, da bo Mirko pri njem stanoval za časa šole.

Cez čas, tako je menil Mirkov ata, bi kupil Mirku kolo in potem bi se vozil lahko vsak dan domov kot se sedaj on na delo in z dela.

Vse je bilo skrbno pripravljeno že mesece poprej tisto leto, ko bi moral Mirko v mestno šolo.

Njegova stara mati in mama sta pridno gojili zelenjavo in hodili vsak dan na trg z njo, da so lažje oskrbeli Mirku potrebno opravilo.

II.

Mirko pa ni bilo usojeno, da bi šel v mestno šolo. Sredi poletja je nenadoma izbruhnila vojna in Mirkov ata je moral na bojišče.

Zalosten je bil Mirko tisti dan, ko je odšel oče na bojne poljane. Jokala je mama, jokala stara mati in jokali so Mirko, ko ga je ata poljubil v slovo.

V njihovo malo hišico se je naselila žalost, skromna sreča in zadovoljstvo je izginito iz nje. Le kadar je pismo oče prinesel pismo drugega očeta z daljne bojne poljane, so bili veseli, da je še pri življenju.

Mirko je popolnoma pozabil na mestno šolo, mislil je samo le na očeta in njegovo vrnitev.

Črni kos, ki ni znal za Mirkovo boleš, je veselo živigal lepe popevke, katerih ga je naučil strček. Mirku pa ni bilo več mar kosovo petje, niti ne laaskanje njegovega Jugo. Čolnček je sameval privezan k vrbi ob potoku. Tudi Mirkovi tovariši so bili otočni, kajti skoro slednji izmed njih je imel očeta v vojni. Kadar so prihli k Mirku, jim ni bilo mar igranje, govorili so le o tem, kdaj se vrnejo njih očetje.

V jeseni, baš ob času, ko bi bil imel Mirko iti v mestno šolo, je prišlo obvestilo, da je Mirkov oče — mrtev.

Vse lepe nade, ki so jih kdaj gojili, so bile zdaj strte in končane. Mama in stara mati sta bili silno žalostni. Mirko pa nikakor ni mogel umeti, zakaj so mu ubili njegovega dobrega očeta. Saj je bil njegov ata tako dober, tako lepo je skrbel za njega, mamico in staro mater. ... Nikomur ni nič žalega storil, val so ga radi imeli. Kako morejo biti ljudje tako hudobni, da ubijejo tako dobrega človeka, tega Mirko ni mogel razumeti.

Spomnil se je, da mu je ata večkrat pravil o hudobnih sebičnih ljudeh, ki povzročijo mnogo gorja na svetu; te ljudi je čisto imenoval — pijavke.

(Dolje prihodnja)

Mark Twain:
Radosti volilnega kandidata

Pred nekoliko meseci so me postavili neodvisni v veliki državi New York za svojega kandidata ob volitvah novega guvernerja. Moja nasprotnika sta bila mister John Smith in mister Blank. V nekem pogledu, to ču tim, sem ta dva gospoda daleč prekašal in to v pogledu — dobrega značaja. Iz častnikov je bilo lahko prevedeti, da je bil tisti čna že za njima, ko sta vedela, kaj se pravi biti na dobrem glasu — če sta to kdaj vedela. Bilo je očitno, da sta se v zadnjih letih bavila s sramotnimi zločini vseh vrst. V istem trenutku pa, ko sem hvalil svoje prednosti in jih na tihem užival, je vzgibal blaten tajni tok globočine moje sreče in to je bila misel, da bodo moje ime vlačili sem in tja v najbliznji zvezi s imenom takanih ljudi. To je vznemirjalo čedalje bolj. Končno sem se obrnil glede tega pismo na svojo staro mater. Nje odgovor je bil hiter in oster. Menila je:

"Vse svoje življenje nisi storil ničesar takšnega, česar bi se moral sramovati — prav ničesar. Pogled v lase — pogled v pomni, kakšna vrsta ljudi sta ta gospoda Smith in Blank, in potem se vprašaj, ali te je volja ponizati se na njiju tla in stopiti z njima v javno tekmo."

Natančno isto, kar sem si mislil jaz! V tej noči nisem zatisnil očesa. A ko sem v prethodni, nisem mogel odstopiti. Bil sem involjen bojevalnik in sem moral v bitko. Ko sem pri sajtrku brez pozornosti prelital list, sem zadel ob naslednji članek in lahko rečem, da nisem bil še nikoli prej tako prepreden.

"Krivicarstvo. — Sedaj ko stojim kot kandidat za guvernerjevo mesto pred ljudstvom, bo gosp. Mark Twain morda radil pojasniti, kako se je zgodilo, da mu je 1. 1863. v Vakavaku v Kočičini štiri in trideset prič dokazalo krivico prisego, ki jo je položil, da bi ubogi vdovi domačini in nje nezakletim družini uropal bedno polje banan, nje edino hrano in oporo v njeni zapuščenosti in obupu. Gospod Twain je dolžan samemu sebi kakor tudi velikemu ljudstvu, za čijega glasove se poteguje, da razloži to zadevo. Ali bo to storil?"

Otrdel sem od začudenja. Tako okrutna, brezsrčna obtožba! Kočičine nisem nikoli videl! O Vakavaku nisem nikoli slišal! Bananovega polja ne bi ločil od kengurja! — Nisem vedel, kaj naj storim; bil sem potlačen in neobjen. Dan mi je prešel, ne da bi bil kaj delal. Naslednje jutro je objavil isti list sledečo vest — nič drugega:

"Začelo. — Opatili smo, da se je g. Twain o krivici prisegi v Kočičini odel v značilen molk."

(N! Ves ostali čas volilne borbe me ni ta list imenoval ni-

kali drugače nego "infamni krivicar Mark Twain".)

Potem je prišla "Gazeta" z naslednjim:

"Prosim za odgovor. — Ali bi bil novi kandidat na guvernerjevo mesto tako dober, da bi pojasnil nekim svojim soobčanom, kakšno se je zgodilo, da so njegovi stanovalci v Montani od časa do časa pogrešali kakšno majhno dragocenost, dokler jih niso našli na njegovi osebi ali v njegovi "skrinji" (to je v časopisnem papirju, v katerega je zavijal stare stvari) in so bili na zadnje prisiljeni, da mu v njegovo lastno korist podelijo dober nauk in so ga torej osmolili in poveljali v kurjem perju in mu avetovali, da ostavi na kraju, ki mu je služil običajno kot ležišče, prazen prostor. Ali bo to storil?"

Ali je bila mogoča ispravejša hudobnost nego ta? Kajti vse svoje življenje nisem bil v Montani.

(Oslej je govoril ta list o meki vedno kot o "Twainu, zmikavcu iz Montane".)

Začel sem jemati časnike s okevanjem v roke — tako približno, kakor bi kdo odgrinjal odejo, pod katero bi domneval kako klopotca. Nekega dne se mi je ustavilo oko na sledečem:

"Laz je približno! — Po zapriseženih izjavah Mihaela O'Flanagana iz Five-Points, dalje g. Snuba Raffertyja in g. Cattyja Mulligana iz Water Strata je ugotovljeno, da je preostala trditel g. Marka Twaina, da so ob-

žalovanega starega očeta nekoga plemenitega zastavonosa Blanka občili radi castnega ropa, avtova, iz trte krivita laž, ki jo ne utemeljuje niti sled kakšne resnice.

Za počteno ljudi je pač žalosten prizor, da se zatekajo nekateri za dosego političnih uspehov k tako sramotnim sredstvom, kakršna so napadi na mrtevce v grobu in mazarje njih neomadeževanih imen. Če pomislimo na žalost, ki jo mora delati ta sramna niskotnost nedolžnim pokojnikovim sorodnikom in prijateljem, tedaj nas je skoraj volja, da bi posvali ogorčeno in usiljeno najvneto, naj na kratko in nezakonito obračuna s obrekovalcem. A ne! Prepustimo ga muškam njegove vesti. (Seveda, če bi smagala strast in bi se mučnica v slepi jezi zasmala nad obrekovalcem, tedaj bi bilo le preveč jasno, da bi storilcev ne mogli obsoditi in kaznovati nobeni sodniki!)

Ta sviti akloptni stavek je imel ta uspeh, da sem v naslednji noči kar najhitreje planil iz postelje in skozi zadnja vrata, med tem ko je "ogorčena in usiljena javnost" besnela ob sprednjih vratih, raztrgala ob svojem prihodu s pravilni jezi opremo in si pe in odšla ob svojem odhodu toliko stvari, kolikor je pač mogla. In vendar bi lahko položil roko na Sveto pismo in prinesel, da nisem nikoli obrekoval starega očeta g. Blanka, da, še več, da nisem do tistega dne o njem še nikoli nič slišal in govoril.

(Mimo greda hočem pripomniti, da ma je navedeni list odletel titularni vsej kot "Twaina, skrunica trupel".)

Naslednji članek, ki je zvelkel mojo pozornost nase, je bil ta:

"Lep kandidat! — G. Mark Twain, ki bi moral govoriti na večeršnjem shodu neodvisne svoj unifikaciji govor, se ni pojavil ob določenem času! Brzjavita njegovega sramnika je sporočila, da ga je povabil v os in da si je zlomil nogo na dveh mestih. Pacient trpi velike bolečine itd. itd., in se čela kopica podobnih laži. In neodvisni so se potrudili, da bi ta klaverni izgovor vzele za čisto zlato, in so se delali, kakor da bi ne imeli nobene slutnje o resničnem vzroku izostanka zanikrnega stvara, ki ga imenujejo svojega zastavonosa. Snodi pa so videli ljudje nekoga človeka v stanju živinske pijanosti, ki se je opotekal v hiši g. Twaina. Nepodpisana dolžnost neodvisne je dokazati, da ta poživljeni patron ni bil Mark Twain sam. Končno jih imamo! To je slučaj, ki ne dopušta umikanja. Kakor grom vprašuje ljudski glas: Kdo je bil ta mož?"

V prvem trenutku je bilo neverjetno, naravnost neverjetno, da so moje ime spravili v zvezi s tem gradim sumničjem. Tri dolga leta so prešla preko moje glave, od kar sem bil okusil žganico, pivo ali kakšen liker.

(Značilno za učinek navade, če rečem, da sem ostal hladen, ko me je naslednja številka tega dnevnika povabila predzno v "zapitga Twaina" — čeprav sem vedel, da me bo imenoval do konca s enotno vatrajnostjo s tem imenom.)

Okoli tega časa so začela zavzemati apoksimna plana kneten del med poljo, ki sem jo prejemal. Običajno v tej obliki:

"Kako je bilo neki s staro ženako, ki vas je prevlela v bogatstvo, pa ste jo pretepli! — Pol Pry."

Ali tudi v tej:

"Storili ste stvari, ki jih ne ve nihče razen mene. Svetujem vam, da bi ne bili preveč skopi s dolarji, drugače boste v časnikih še kaj slišali o meni — Handy Andy."

Tako se vrši ta reč. Lahko bi na željo nadaljeval, dokler ne bi bil čitatelj prehit tega.

Kmalu mi je "dokazal" najimnitnejši republikanski list podkupljivost v velikem slogu, in v dolino demokratsko gisalo je "pribilo" otežujoči slučaj, ko sem poskušal s podkupovanjem lažniti kani.

(Ob tej priliki sem si pridobil dve novi imeni: "Twain skopi korupcionist" in "Twain zopni podkupovalec".)

Ob tem času je postal krik po "odgovoru" na vse te strahovite obtožbe proti meni tako mogočen, da so uredniki in voditelji moje stranke smatrali našljajni molk za istovesten s mojim političnim potekom. Kakor da bi hotel potrditi njih izmenje, je isel

koj drugega dne v nekem časniku naslednji članek:

"Oglejte si moža! — Kandidat neodvisne je vedno molči. Ker si ne upa govoriti. Vse obtožbe proti njemu so dovolj dokazane in potrjuje jih in ponovno potrjuje njegov lastni zgovorni molk, tako da je ob tej uri oči-gosan za vse čase. Oglejte si vašega kandidata, vi neodvisni! Oglejte si infamnega krivicarstva! Zmikavca in Montane! Skrunica trupel! Oglejte si pijančar! Korupcionista! Zopnega podkupovalca. Oglejte si ga — premerite ga dobro — in potem povejte ali morete oddati svoje glasove kreaturi, ki si je zaslužila to žalostno vrsto naslovov s svojimi gndanimi aločini in si ne upa odpreti ust, da bi utajila vsaj en zločin!"

Ni bilo mogoče ubegniti in tako sem se spravil, globoko ponizan, da bi "odgovoril" na kopico neutemeljenih obtožb in prostakih zlobnih laži. A nisem jim dospel do konca, kajti že naslednjega dne je objavil drug list novo obrekovalce, svezlo niskotnost in me obdoli čisto resno, da sem zapalil neko norčnico z vsemi, ki so bili v njej.

To me je spravilo v nekakšen panični strah.

Potem je prišla obdolžitve, da sem zastupil svojega strica, da bi se polastil njegovega imetja, poleg njegovega poziva, naj bi odprli njegov grob.

To me je pritiralo do meje blaznosti.

Potem so me obdolžili, da sem kot predstojnik najdenišnice poveril kuho brezobzirnim in nemernim starim sorodnikom.

Majal sem se — majal.

In končno kot vredno in primerno krono temu nesramnemu zasledovanju strankarskega sovraštva so zdresirali devet majknih, komaj stopicejnih otročkov vseh barvnih odtentkov, da so prihli ob nekem shodu na govorilni oder, mi objeli noge in zajokali "papa! papa!"

Tedaj sem potegnili zastavo dol in se vdal. Nisem bil dorasel zahtevam guvernerske volilne borbe v državi New Yorku in tako sem umaknil svojo kandidaturo in podpisal izjavo s grenkim arcem: vdani, nekoč spodobni človek, sedaj pa.

Mark Twain, infamni krivicar, zmikavci iz Montane, skrunice trupel, pijanec, korupcionist in podkupovalec.

Njegov počitek

Gospoda Trpina vpraša prijatelji:

— Povej mi no, kdaj se pa ti po navadi kaj odpočiješ?
— Po kosilu leže ona za pol ure spat.
— O kom ti to pripoveduješ?
— I, o svoji ženi.
— Ampak jaz tebe vprašam, kdaj se ti odpočiješ?
— Saj sem ti vendar povedal. Jas se takrat odpočijem, kadar moja žena spi.

Pravljeno dušilo

Muskulus je velik sportnik in rekorder. Nič čudnega ni torej, da mu je žena rodila trojčke. Njegov predstojnik, ki je zagrižen nasprotnik omejevanja porodov, mu drugi dan izroči v znak priznanja lep, srebrni pokal. Muskulus je globoko ginjen, toda nenadoma se ga polasti dvom. Boječe vpraša predstojnika: "Ali je pokal zdaj dokončno moj ali si ga moram tri leta zapovrstjo pridobiti?"

Prvi trgovec: "Ti, enkrat morava pa res tudi za naše osebe nekaj storiti. Kaj praviš, ali ne bi bilo prav, če bi določila za vse, ki so že po 5 let pri nas, posebne nagrade?"

Drugi trgovec: "Recimo raje, da za 10 let — po 5 let sta namreč pri nas že dva!"

NARODNIKI POZORI

Znamenje (Dec. 31, 1930) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustevalo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljati, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljati vlad napadnega naslova, pilite nam dopisnice in navedite stari in novi naslov.

Nalži zastopniki so val državni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$4.00 in za pol leta pa \$2.00. Člani SNPJ doplačajo \$4.50 za leto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cicero na leto \$7.50, pol leta \$3.75, za Elno \$6.50.

Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c na poltinao.

Mladinski List stane za celo leto \$1.20.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

Upravišтво "PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave., Chicago

NAZNANILO

iz upravnika lista Prosveta

Naznanja se, da je čena oglašom za sredino izdajo svila. V dnevniku, druge dneve izven sredine izdaje je kakor preja. To velja za člane, društva in druge posameznike.

Najnižja cena za palec prostora v dnevniku izven sredine izdaje je 50c; v sredini izdaji po \$1.00 za enkratno priobčitev. Za oglas se računa po velikosti prostora. Kadar pošljete oglas, napišite vselej, kateri dan izide, da se vaš oglas priobči in koliko numerate potrošiti.

Vselej pišite točno in ob pravem času, ako želite imeti dobo posluho. Prosim vas, da to upoštevate.

Philip Goding, upravitelj.

Artemobila iz Amerike

— Auto z dvema sedetama? Kaj si neumen! V tem vozu je, dokler me ne vzameš, en sedel preveč, potem bo pa eden premalo ...

— Glej, draga, kupil sem ti nov avtomobil.

KLONASE

Kakor vanke leto bom tudi leto pošiljal izvrstno klobaso, naročila po 5 funtov ali več v vse kraje Amerike in Alaske. On do 4. zone je po 35c funt. Če za ostale štiri zone je 45c funt. 8 tam je poštnina plačana. Naročilom 100 ali več funtov je na-naljena. Pošljite vaš naročilo na naslov:

JOSEPH LESKOVAR
632 High St., Racine, Wis.

SEST DNI PREKO OCEANA

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

PARIS, 16. jan. - 20. feb.

(P. M.)

Illo da Ercosa, 6. feb. - 27. mar.

(P. M.) (P. M.)

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših letih na vse kraje in mesta po svetu.

Naročite na naših